herpy

PILGIFTFROSKER

Yellow-bellied Poison Frog

Andinobates fulguritus

Andinobates fulguritus er en av de minste pilgiftfroskene: bare 14-17 mm, svart med gule eller grønngule striper og en gul, svartmarmorert buk. Den lever i løvlaget i fuktig lavlandsskog i det nordvestlige Colombia og det sentrale og østlige Panama. Arten holdes neppe, og det finnes bare lite kunnskap om stell og hold.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Ranitomeya fulgurita; Dendrobates fulguritus; Minyobates fulguritus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**14-17 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Temperatur, natt	**19-22 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vann	**Ingen vannskål**
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**1-8**
Larvetid	**60-80 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Ferdigfôr**
Yngelpleie	**Vokter eggene og bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Andinobates fulguritus ble beskrevet i 1975 av Philip Silverstone som *Dendrobates fulguritus*. Senere ble den ført under *Minyobates* og *Ranitomeya*, helt til slekten *Andinobates* ble opprettet i 2011. Artsnavnet *fulguritus* betyr "rammet av lynet".

Arten er bitteliten: hannene måler 14-15 mm og hunnene 14-17 mm fra snute til kloakk. Ryggen er svart med gyldne, gule eller grønngule striper langs ryggens kanter og langs sidene; bare de øverste stripene er hele. Foran på ryggen er det en ufullstendig midtstripe. Buken er gylden eller gul med svart marmorering eller svarte flekker, og iris er svart. Huden er lett kornet på ryggen og mer kornet på buken.

Som hos andre pilgiftfrosker er fargene en advarsel. Huden inneholder alkaloider som frosken i naturen tar opp fra føden, særlig små maur og midd. Oppdrettede dyr som lever av fôrdyr fra kultur, får ikke giften. Dyr fra naturen bør behandles som giftige, og hendene vaskes etter kontakt.

A. fulguritus er lokalt vanlig, men den samles ikke inn for dyrehandel og er nesten ukjent i terrarier.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Utbredelse og leveområde

Andinobates fulguritus finnes i det nordvestlige Colombia, i departementet Chocó og de vestligste delene av Antioquia og Risaralda, og i det sentrale og østlige Panama. I Panama er den kjent blant annet fra Chagres nasjonalpark og Nusagandi i Guna Yala. Vest for Panamakanalen er arten ikke funnet.

I Colombia lever den 160-900 m over havet. I Panama går den muligens høyere opp. Utbredelsen overlapper med *Andinobates minutus*, og de to artene finnes flere steder side om side.

> **Naturlig utbredelse:** Colombia og Panama.

LEVEOMRÅDE

Leveområdet er fuktig tropisk lavlandsskog. Frosken er jordlevende og dagaktiv og lever i løvlaget på skogbunnen. Den finnes i intakt skog og i eldre sekundærskog, men ikke i ryddet land.

Eggene legges i løvlaget, og hannen vender jevnlig tilbake til dem. Når de klekkes, bærer en av de voksne rumpetrollene opp til små vannsamlinger i bladaksler, oftest i bromelier, hvor de utvikler seg ferdig uten mer stell.

Truslene er avskoging for bosetninger, tømmer og ulovlige avlinger samt sprøytegift og gjødsel fra de ulovlige markene. Utbredelsen omfatter flere vernede områder.

Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell og hold av *Andinobates fulguritus*. Stellet bygger på leveområdet: varm, fuktig lavlandsskog med regn mesteparten av året og et tykt løvlag. *Andinobates minutus* lever i samme område og har de samme kravene. Tallene for stell og avl er lånt fra *Ranitomeya imitator*, en liten og godt kjent pilgiftfrosk fra regnskog.

Et par kan holdes i et terrarium på 45 × 45 × 45 cm. Bunnen bygges av et dreneringslag av leca-kuler, et nett eller en fiberduk over og et lag fuktig, drenerende jord. Oppå legges litt mose og et tykt lag løv, som er artens naturlige leveområde og gir skjul. Levende planter holder fuktigheten og bidrar til å holde terrariet rent, og bromelier gir bladaksler til rumpetrollene. Spretthaler og isopoder i bunnen spiser rester og muggsopp.

Froskene og fôrdyrene deres er veldig små, så lokk og ventilasjon må være helt tette med fint nett.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen skal være 22-25 °C og natten 19-22 °C. Temperaturen må ikke ligge over 27 °C i lengre tid, og over 29 °C er farlig, så terrariet må ikke stå i sol eller tett på en varmekilde. Det skal ikke være noe varmepunkt.

I et vanlig oppvarmet rom er ekstra varme sjelden nødvendig. Det er ingen vinterdvale, fordi klimaet i utbredelsesområdet er jevnt året rundt. Et digitalt termometer med maks- og min-visning viser om temperaturen svinger for mye.

Les mer: Vinterdvale og årstider

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 80-100 %. Spray terrariet 1-2 ganger om dagen med regnvann eller osmosevann, slik at løvet holdes fuktig, eller bruk et regnanlegg på timer. Bunnen skal være fuktig, men aldri stå under vann.

Lav luftfuktighet er raskt farlig for en så liten frosk, særlig hvis den ikke kan søke inn i fuktig løv. Sørg samtidig for litt luftskifte, for stillestående, mettet luft gir muggsopp.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

VANN OG VANNKVALITET

De voksne froskene trenger ingen vannskål; de får vann gjennom huden fra spraying og det fuktige løvet. Til avl skal det være små vannsamlinger som hannen kan bære rumpetrollene til: bromelier med vann i bladaksene eller små beholdere med 1-3 cm vann.

Bruk regnvann, osmosevann eller avklorert springvann. Amfibier tar opp stoffer gjennom huden, så såpe, rengjøringsmidler og klor skal holdes unna terrariet.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og lever i skygge på skogbunnen. LED-belysning i omtrent 12 timer om dagen er nok til plantene. UVB er ikke nødvendig; et svakt UVB-lys i Ferguson-sone 1 kan brukes hvis det er rikelig med skygge.

Lyset må ikke varme opp terrariet, og LED gir minst varme. Plantene må ha nok lys til å gro, slik at løvlag og mose holder seg sunne.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen lever pilgiftfrosker av små maur og midd. *Andinobates fulguritus* er så liten at fôrdyrene må være de minste som finnes: spretthaler, små vingeløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*) og små isopoder.

Fôr daglig eller annenhver dag med en liten mengde, slik at mesteparten er spist i løpet av noen få timer. Pudre fôrdyrene med kalk og vitaminer ved hver fôring. Fôrkulturene må være i gang før froskene kommer, for så små frosker tåler ikke å gå sultne.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv og holder seg i løvlaget og ved skjulestedene. Hannene kaller fra faste steder og forsvarer området sitt, så holdformen er et par. Flere hanner i samme terrarium gir stress og kamper.

Froskene skal ikke håndteres. Huden er tynn og følsom, og såpe eller krem på hendene kan skade dem. Skal de flyttes, bruk en liten beholder med fuktig mose.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene ligner hverandre. Hunnene blir litt større enn hannene, opptil 17 mm, og en hunn med egg er tydelig rundere. Bare hannen kaller. Alderen ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert; *Ranitomeya imitator* blir kjønnsmoden ved 5-8 måneder. Et par får man lettest ved å la flere unger vokse opp sammen.

PARRING

Hannen finner et egnet sted til eggene og fører hunnen dit. Han avsetter sæden først, og hunnen legger eggene oppå. Paring i fangenskap er ikke dokumentert, men et par i et stabilt, fuktig terrarium med rikelig fôr og ro er den beste rammen. Regn fra et regnanlegg kan sette i gang kallingen.

EGG OG RUMPETROLL

Eggene legges i løvlaget. Hannen vender jevnlig tilbake til dem, og når de klekkes, bæres rumpetrollene opp i bladaksler, oftest hos bromelier, hvor de utvikler seg ferdig uten mer stell.

Antallet egg er ikke dokumentert; 1-8 egg per kull er sannsynligvis i overkant for en så liten frosk. Tas rumpetrollene bort, holdes de hver for seg i små beholdere, fordi de ellers kan spise hverandre. De fôres med fint rumpetrollfôr i små porsjoner, og vannet skiftes jevnlig.

METAMORFOSE

Klekke- og larvetiden er ikke dokumentert for arten. Eggene klekkes sannsynligvis etter 1-2 uker, og rumpetrollene forvandles etter 60-80 dager, avhengig av temperatur og fôr.

Når forbena kommer fram, slutter rumpetrollet å spise. Legg et stykke kork på vannet eller senk vannstanden, slik at den lille frosken kan krabbe opp, og flytt den til en beholder med fuktig mose og løv.

OPPDRETT AV UNGER

De nyforvandlede ungene er bare noen få millimeter lange og skal ha de minste spretthalene og nyklekte bananfluer hver dag, pudret med kalk og vitaminer. Hold dem i en liten beholder med fuktig mose, løv og mange skjul, slik at fôret er lett å finne. Oppdrett er ikke dokumentert for arten, så rådene er de samme som for andre små pilgiftfrosker.

Helse og vanlige feil

Arten er ikke dokumentert i fangenskap. Typiske problemer hos små pilgiftfrosker er:

- Overoppheting: sløvhet og dødsfall, særlig over 29 °C.
- Uttørking, fordi små frosker mister vann raskt.
- Mangel på kalk og vitaminer ved ensidig kost; bruk tilskudd.
- Sult, hvis fôrdyrene er for store eller kulturene svikter.
- Sopp- og bakterieinfeksjoner i et vått terrarium uten luftskifte.
- Parasitter hos viltfangede dyr.

En frosk som sitter stille i dagtimene, går ned i vekt eller får rødlig hud, skal til en veterinær med kunnskap om amfibier.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.